

Nieuws over het meetnet mossen (1)

H.N. (Henk) Siebel

Ericastraat 22, 1214 EL Hilversum (e-mail h.siebel@natuurmonumenten.nl)

Summary: News about the monitoring network for bryophytes in the Netherlands

The monitoring network for bryophytes comprises 300 km-squares that will be surveyed during the period 2000-2004. By now, about the half of these squares have been adopted by members of the Dutch Bryological and Lichenological Society. Even in the seemingly uninteresting squares 60 species or more are recorded. The overall increase in richness of epiphytic mosses is exemplified by two squares with *Orthotrichum acuminatum*, a species discovered quite recently in the Netherlands.

Het meetnet mossen is nu reeds anderhalf jaar van start. De opzet is om in vijf jaar tijd een goed beeld te krijgen van de algemeenheid van een groot deel van de blad-, lever- en hauwmossen in Nederland aan de hand van de inventarisatie van de mossen in een steekproef van 300 representatieve kilometerblokken. Dit biedt dan tevens een goed tijdsbeeld waar later mee vergeleken kan worden en bekeken kan worden hoe zeer de mosflora is veranderd. Zie Buxbaumiella 49 (supplement) voor doel, opzet en handleiding.

Ondanks dat we nog maar kort bezig zijn, is reeds de helft van de kilometerblokken geadopteerd en wordt er druk geïnventariseerd. Ook tijdens excursies van de werkgroep worden er de nodige blokken geïnventariseerd. Soms worden blokken ook geïnventariseerd zonder dat dit is doorgegeven. Om te voorkomen dat blokken dubbel worden geïnventariseerd is het van groot belang om inventarisaties aan te melden. In onderstaande lijst staat aangegeven welke kilometerblokken reeds geadopteerd zijn en door wie. Wie ook een blok wil inventariseren of al inventariseert zonder dat dit in deze lijst staat aangegeven kan dit melden bij Henk Siebel. Wil je inventariseren in een blok dat al geadopteerd is door iemand, dan kun je ook contact opnemen met hem of haar. Wellicht kun je samenwerken. Twee zien meer dan één.

RD-coördinaat		kaart blad	uur hok	km blok	terreinnaam	geadopteerd door
x	y					
164	605	1	45	55	Boschplaat Terschelling	weekendexcursie
179	607	1	48	35	Ameland	B. van Tooren
143	600	1	51	54	Grieltjeplak Terschelling	
145	601	1	52	41	Terschelling	weekendexcursie
155	602	1	54	31	Terschelling	weekendexcursie

RD-coördinaat		kaart blad	uur hok	km blok	terreinnaam	geadopteerd door
x	y					
204	610	2	35	55	Schiermonnikoog	
206	612	2	36	32	Schiermonnikoog	
211	612	2	37	32	Schiermonnikoog	
216	613	2	38	22	Schiermonnikoog	
183	608	2	41	24	Ameland	B. van Tooren
184	607	2	41	35	Ameland	B. van Tooren
186	608	2	42	22	Ameland	B. van Tooren
189	608	2	42	25	t Oerd Ameland	B. van Tooren
210	602	2	57	31	Lauwersmeer	
131	590	4	27	52	Vlieland	
119	577	4	54	35	Eierlandse duinen Texel	K. Bruin
142	599	5	11	13	Kroonpolders Terschelling	weekendexcursie
143	598	5	11	24	Terschelling	weekendexcursie
203	591	6	25	44	Kollum	
254	598	7	17	25	Delfzijl	B. van Zanten
225	578	7	52	21	Leekstermeer	B. van Zanten
229	576	7	52	45	Peizermaden	B. van Zanten
116	574	9	14	12	De Slufter Texel	K. Bruin
117	573	9	14	23	De Slufter Texel	K. Bruin
112	567	9	23	33	De Koog Texel	K. Bruin
111	565	9	23	52	Texel	K. Bruin
110	563	9	33	21	Westerduinen Texel	K. Bruin
111	559	9	43	12	Texel	K. Bruin
110	558	9	43	21	De Geul Texel	K. Bruin
154	564	10	33	15	Makkumer Noordwaard	
171	552	10	57	32	Polders bij Woudsend	
191	570	11	13	52	Princehof	
197	561	11	34	43	Polders bij Tijnje	
203	561	11	35	44	Hanenburg	
200	560	11	35	51	Terwispeler Grootschar	
217	563	11	38	23	Haulerveld	
193	555	11	43	54	Polders bij Heerenveen	
193	550	11	53	54	Bos bij Heerenveen	
212	553	11	57	23	Oosterwolde	B. van Zanten
225	570	12	12	51	Mensingerbos	
228	564	12	32	14	Norger Esdorpenlandschap	
248	564	12	36	14	Veendam	B. van Zanten
225	557	12	42	31	Fochteloerveen	
243	556	12	45	44	Dal van de Drentse Aa	B. van Zanten
132	547	14	17	33	Robbenoordbos	
133	544	14	27	14	Sluitgatbos	
106	532	14	42	32	Petten	
110	525	14	53	51	Geestmerambacht	J. Gutter
197	549	16	14	13	Tjongervallei	
199	541	16	24	45	Lindevallei	
182	535	16	31	53	Kuinderbos	
190	539	16	33	11	Rottige Meenthe	
190	538	16	33	21	Rottige Meenthe	
196	537	16	34	32	Oldenmarkt	
181	533	16	41	22	Kuinderbos	
191	532	16	43	32	Weerribben	
191	531	16	43	42	Weerribben	
195	534	16	44	11	Weerribben	

RD-coördinaat		kaart blad	uur hok	km blok	terreinnaam	geadopteerd door
x	y					
197	527	16	54	33	Otterskooi	
233	548	17	13	24	Boswachterij Hooghalen	
246	541	17	26	42	Boswachterij Sleenerzand	
225	535	17	32	51	Dwingelose Heide	
247	537	17	36	33	Boswachterij Sleenerzand	
257	536	17	38	43	Valtherbos	
232	529	17	53	13	Hoogeveen	
113	518	19	23	24	Alkmaar	
104	514	19	31	15	Noorhollands duinreservaat	
103	512	19	31	34	Noorhollands duinreservaat	
104	506	19	41	45	Noorhollands duinreservaat	excursie B. Kruijsen
105	505	19	42	51	Krengbos	excursie B. Kruijsen
101	503	19	51	22	Noorhollands duinreservaat	
117	503	19	54	23	Jisperveld	
145	522	20	12	31	Bovenkarspel	
169	524	20	16	15	Noordoostpolder	
174	508	20	47	25	Oost-Flevoland	
166	502	20	56	32	Bos bij Lelystad	
199	522	21	14	35	De Wieden	
198	521	21	14	44	De Wieden	
201	523	21	15	22	De Wieden	
201	520	21	15	52	De Wieden	
205	523	21	16	21	De Wieden	
215	516	21	28	41	Boswachterij Staphorst	
184	506	21	41	45	Roggebotzand	
196	506	21	44	42	Polder Mastenbroek	
219	502	21	58	35	Bos bij Vilsteren	
222	524	22	11	13	Schuinesloot	
261	522	23	11	32	Bargerveen	
266	523	23	12	22	Amsterdamse Veld	
99	495	24	18	55	Duin en kruidberg	
99	494	24	28	15	Duin en kruidberg	
94	481	24	47	45	Amsterdamse Waterleidingduinen	
97	482	24	48	33	Amsterdamse waterleidingduinen	
104	496	25	11	45	Beckesteijn	A. Bouman
106	495	25	12	52	Spaarnwoude	N. Buiten
114	495	25	13	55	Polder Westzaan	A. Bouman
118	497	25	14	34	Polder Oostzaan	A. Bouman
101	494	25	21	12	Duin en kruidberg	N. Buiten
100	488	25	31	21	Kraantje Lek	N. Buiten
136	480	25	48	52	Naardermeer	A. Bouman
137	477	25	58	33	Naardermeer	A. Bouman
154	499	26	13	15	Oostvaardersplassen	H. Siebel
166	496	26	16	42	Larserbos	
167	495	26	16	53	Larserbos	
174	495	26	17	55	Biddingbos	
142	490	26	21	53	Lepelaarsplassen	H. Siebel
163	492	26	25	34	Knarbos	
178	492	26	28	34	Bremerbergbos	
140	487	26	31	31	Pampushout	H. Siebel
140	486	26	31	41	Almeerderhout	H. Siebel
148	483	26	42	24	Almeerderhout	H. Siebel
163	483	26	45	24	Horsterwold	H. Siebel

RD-coördinaat		kaart blad	uur hok	km blok	terreinnaam	geadopteerd door
x	y					
161	482	26	45	32	Horsterwold	H. Siebel
165	481	26	46	14	Horsterwold	H. Siebel
179	484	26	48	15	Hulshorsterzand	weekendexcursie
177	481	26	48	43	Leuvenumse bos	R.J. Bijlsma
159	478	26	54	25	Horsterwold	H. Siebel
160	477	26	55	31	Horsterwold	H. Siebel
161	477	26	55	32	Horsterwold	H. Siebel
194	486	27	33	45	Gemeentebossen Epe	R.J. Bijlsma
206	488	27	36	22	Omgeving Wijhe	
183	480	27	41	54	Elspeetse Heide	R.J. Bijlsma
206	480	27	46	52	De Hei	
187	479	27	52	13	Gortelse bos	R.J. Bijlsma
229	499	28	12	15	Eerderachterbroek	R. Zielman
233	497	28	13	34	De Zandstuw	R. Zielman
241	498	28	15	22	Engbersdijksvenen	R. Zielman
225	491	28	22	51	Hellendoornse berg	R. Zielman
224	485	28	31	55	Haarlerberg	R. Zielman
227	481	28	42	43	Holterberg	R. Zielman
233	482	28	43	34	Grimberg	R. Zielman
223	476	28	51	44	Holten	R. Zielman
232	477	28	53	33	Lokerveld	R. Zielman
240	479	28	55	11	Grasbroek	R. Zielman
255	476	28	58	41	De Wildernis	R. Zielman
262	490	29	21	53	Harseveld	H. Stoltenkamp
261	489	29	31	12	Denekamp	H. Stoltenkamp
265	488	29	32	21	Denekamp	H. Stoltenkamp
95	474	30	18	11	Lageveense polder	J. Kortselius
84	464	30	35	15	Meijndel	J. Kortselius
82	462	30	35	33	Meijndel	E. Prins
85	463	30	36	12	Meijndel	J. Kortselius
85	461	30	36	41	Meijndel	
80	459	30	45	11	Meijndel	M. van Hoorn
124	473	31	15	25	Vinkeveense plassen	
134	472	31	17	35	Horstermeer	
135	473	31	18	21	Kortenhoefse plassen	
113	461	31	33	44	Nieuwkoopse plassen	J. Kortselius
116	463	31	34	22	Nieuwkoopse plassen	J. Kortselius
118	462	31	34	34	Nieuwkoopse plassen	J. Kortselius
133	462	31	37	34	Maasseveense plassen	
110	452	31	53	31	Reeuwijkse hout	E. Prins
141	470	32	11	52	Hilversum	H. Siebel
154	472	32	13	35	Eempolders	K. van Vliet
157	474	32	14	13	Hulkesteynse bos	H. Siebel
158	474	32	14	14	Hulkesteynse bos	H. Siebel
172	472	32	17	33	Spielderbos	J. de Ruiter
140	467	32	21	31	Zwarte berg	W. Loode
167	467	32	26	33	Appel	J. de Ruiter
156	462	32	34	32	Amersfoort	K. van Vliet
141	456	32	41	22	Kromme Rijn	
151	455	32	43	52	Austerlitz	W. Loode
142	454	32	51	13	Kromme Rijn	
144	454	32	51	15	Zeist	
153	451	32	53	44	Huis te Maarn	B. van Tooren

RD-coördinaat		kaart blad	uur hok	km blok	terreinnaam	geadopteerd door
x	y					
179	453	32	58	25	Mosselse veld	R.J. Bijlsma
178	451	32	58	44	Hindekamp	R.J. Bijlsma
184	474	33	11	15	Koninklijke houtvesterij Het Loo	R.J. Bijlsma
187	469	33	22	13	Asselsche Heide	R.J. Bijlsma
205	466	33	26	41	Gietelo	
191	464	33	33	12	Boswachterij Ughelen Hoenderloo	R.J. Bijlsma
191	461	33	33	42	Spelderholt	R.J. Bijlsma
196	461	33	34	42	De Reeenberg	R.J. Bijlsma
213	461	33	37	44	Warnsveld	R.J. Bijlsma
196	457	33	44	32	Loenense bos	R.J. Bijlsma
199	455	33	44	55	Veluwezoom	R.J. Bijlsma
215	457	33	48	31	Hackfort	
185	452	33	52	31	Hoge Veluwe	R.J. Bijlsma
190	454	33	53	11	Deelerwoud	R.J. Bijlsma
247	472	34	16	33	Twickel	R. Zielman
251	474	34	17	12	Hengelo	R. Zielman
238	467	34	24	34	De Kloekhuizen	R. Zielman
221	461	34	31	42	Het Grootte Veld	
237	463	34	34	23	Reimerink	R. Zielman
56	428	36	58	22	Oostduinen	weekendexcursie
67	445	37	12	53	Kapittelduinen	C. Hesse
82	449	37	15	13	Wilhelminapark	C. Nonhof
63	435	37	31	54	Voornes Duin	weekendexcursie
68	439	37	32	14	Haven Rotterdam	
76	435	37	34	52	Rozenburg	
89	438	37	36	25	Schiedam	H. de Bruijn
62	425	37	51	53	Scheelhoek	
75	429	37	54	11	Abbenbroek	
87	428	37	56	23	Beerenplaat	weekendexcursie
91	428	37	57	22	Rhoon	
100	443	38	21	21	Nieuwekerk aan de ijsel	H. Rutjes
128	441	38	26	44	Polder Achthoven	D. Kerkhof
135	441	38	28	41	Bolgarijen	D. Kerkhof
133	430	38	47	54	Nieuwe Zuiderlingedijk	D. Kerkhof
134	430	38	47	55	Nieuwe Zuiderlingedijk	D. Kerkhof
136	434	38	48	12	Diefdijk	D. Kerkhof
147	447	39	12	33	Kromme Rijn	
149	446	39	12	45	Kromme Rijn	
155	445	39	14	51	Kromme Rijn	
158	445	39	14	54	Zuylestein	Th. Reijnders
160	448	39	15	21	De Ginkel	
165	445	39	16	51	Dikkenberg	
154	444	39	23	15	Kromme Rijn	
147	439	39	32	13	Beusichem	D. Kerkhof
170	439	39	37	11	Blauwe Kamer	B. van den Boom
167	433	39	46	23	Huis te Leeuwen	J. Nieuwkoop
159	428	39	54	25	Het Hoogbroek	J. Nieuwkoop
177	429	39	58	13	Ewijk	J. Nieuwkoop
195	437	40	34	31	Nederrijn	B. van den Boom
211	436	40	37	42	Bergherbos	H. Kreeftenberg
186	431	40	42	42	Huis Oosterhout	G. Dirkse
190	429	40	53	11	Ooypolder	K. Lotterman
192	427	40	53	33	Ooypolder	K. Lotterman

RD-coördinaat		kaart blad	uur hok	km blok	terreinnaam	geadopteerd door
x	y					
241	444	41	25	12	Vragenderveen	F. Bos
49	424	42	16	15	Springertduinen	weekendexcursie
50	422	42	17	21	Brouwersdam	weekendexcursie
37	415	42	24	53	Verklikkerduinen	weekendexcursie
42	417	42	25	33	Renesse	
31	401	42	53	42	Oranjezon	
59	401	42	58	45	Stavenisse	A. Gladdinus
97	413	43	38	23	Esscheplaat	
91	406	43	47	42	Oude Fijnaartpolder	A. Gladdinus
66	401	43	52	42	St. Annaland	A. Gladdinus
112	423	44	13	23	Oude Kat	C. Buter
104	416	44	21	45	Biesbosch	A. v.d. Pluijm
105	417	44	22	13	Biesbosch	A. v.d. Pluijm
105	418	44	22	21	Biesbosch	A. v.d. Pluijm
111	418	44	23	22	Biesbosch	A. v.d. Pluijm
113	418	44	23	24	Biesbosch	A. v.d. Pluijm
117	417	44	24	33	Biesbosch	A. v.d. Pluijm
124	417	44	25	35	Dussen	A. v.d. Pluijm
131	419	44	27	12	Het Pompveld	A. v.d. Pluijm
113	408	44	43	24	Made	C. Buter
134	406	44	47	45	Loonse en Drunense Duinen	C. Buter
120	401	44	55	41	Boswachterij Dorst	C. Buter
134	402	44	57	35	De Zandleij	C. Buter
137	404	44	58	13	Loonse en Drunense duinen	C. Buter
140	422	45	11	31	Achterbroek	
143	419	45	21	14	De Spijken	
153	418	45	23	24	Alemse Broek	
150	408	45	43	21	De Pettelaar	
155	401	45	54	41	De Geelders	C. van Kessel
184	401	46	51	45	Sint Anthonisbos	
193	401	46	53	44	Lactaria	
34	397	48	13	35	Veerse Kreek	
79	391	49	24	45	Bergen op Zoom	A. Gladdinus
82	391	49	25	43	Bergen op Zoom	A. Gladdinus
79	386	49	34	45	Markiezaat	A. Gladdinus
136	380	50	48	52	Wellenseindse Heide	C. Buter
134	378	50	57	25	Aanrijfse bossen	C. Buter
156	396	51	14	42	Bos bij Boschkant	M. Smulders
177	393	51	28	23	Biezen en Milschot	
168	389	51	36	14	Geeneindse Heide	
147	382	51	42	33	Kleine Beerze bij Donk	M. Smulders
170	382	51	47	31	Molenheide	
164	379	51	55	15	Groote Heide	
166	378	51	56	22	Groote Heide	
174	375	51	57	55	Somerense Heide	R. v.d. Bos & J. Kersten
192	396	52	13	43	Overloonse duinen	
186	390	52	22	52	De Bult	R. v.d. Bos & J. Kersten
211	391	52	27	42	Walbeckheide	
198	387	52	34	34	Schadijkse bossen	R. v.d. Bos & J. Kersten
210	384	52	47	11	Lommerheide	F. Coolen
51	368	54	27	22	Terneuzen	
173	374	57	17	14	Somerensche Heide	R. v.d. Bos & J. Kersten
156	367	57	24	32	Beekerheide	

RD-coördinaat		kaart blad	uur hok	km blok	terreinnaam	geadopteerd door
x	y					
172	367	57	27	33	bos bij Maarheeze	R. v.d. Bos & J. Kersten
169	359	57	46	15	Zinkterrein Budel	
198	372	58	14	34	Helden	
207	352	58	56	33	Meinweg	
195	340	60	24	15	Koningsbosch	
186	337	60	32	32	Limbrichterbos	
199	332	60	44	35	Schinveldse bossen	E. Brouwer
198	330	60	44	54	Schinveldse bossen	E. Brouwer
189	329	60	52	15	Puth	
188	328	60	52	24	Geleenbeekdal	A. Keulen
190	326	60	53	41	Geleenbeekdal	A. Keulen
179	323	61	18	25	Bunderbos	
175	315	61	28	51	Sint Pietersberg	
179	315	61	28	55	Maastricht	
180	323	62	11	21	Kruisberg (Bunderbos)	
185	321	62	12	41	Ravensbos	
203	324	62	15	14	Wormdal	
183	319	62	21	14	Bergsche Heide (Geuldal)	
186	318	62	22	22	Biebosch (Geuldal)	
180	313	62	31	21	Trichterberg (Savelsbos)	
184	312	62	31	35	Bruisterbosch	
188	310	62	32	54	Gulpdal	
191	311	62	33	42	Schweibergerbos	
199	314	62	34	15	Bochholtz	
188	309	62	42	14	Gulpdal	
190	309	62	43	11	De Molt	
193	309	62	43	14	Elzetterbosch (Boswachterij Vaals)	
196	308	62	44	22	Malensbosch (Boswachterij Vaals)	
197	307	62	44	33	Schimperbosch (Boswachterij Vaals)	

Hieronder is ook een overzichtskaart opgenomen (Figuur 1) met de ligging van de kilometerblokken uit het meetnet. Te zien is dat in bepaalde regio's nog geen blokken geadopteerd zijn (b.v. NW-Overijssel, Friesland, Utrechtse heuvelrug). Bij deze dus een oproep aan een ieder. Bedenk dat je ook al door één of enkele kilometerhokken te inventariseren de komende jaren een goede bijdrage kan leveren aan het meetnet.

De eerste resultaten van de inventarisaties laten zien dat er in de meeste blokken interessante vondsten worden gedaan. In hokken waar wat bos en natuur aanwezig is worden vaak meer dan 60 soorten gevonden, ondanks dat de verwachtingen van tevoren soms laag zijn. Ook de recente toename van epifytische mossen wordt in het meetnet goed zichtbaar. Soms worden verschillende minder algemene *Orthotrichum* soorten gevonden. Zo is de recent pas in Nederland ontdekte *Orthotrichum acuminatum* al in twee van de meetnetblokken gevonden. De eerste resultaten geven aan dat met het meetnet inderdaad een goed tijdsbeeld ontstaat van de talrijkheid van mossoorten in Nederland. Dat is

nodig ook, gezien de grote veranderingen in de mosflora in het verleden en de grote veranderingen die mogelijk in de toekomst te verwachten zijn, mede door klimaatverandering.

Figuur 1. Overzicht van geadopteerde (dichte vierkantjes) en niet-geadopteerde (open rondjes) blokken van het mossenmeetnet (situatie augustus 2001).